

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 407/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Ivan Petkov, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cpr 13/2016 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 CoPr 8/2021 a jeho uzneseniu č. k. 4 CoPr 8/2021-348 z 28. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cpr 13/2016 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 CoPr 8/2021 a jeho uznesením č. k. 4 CoPr 8/2021-348 z 28. februára 2022 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 CoPr 8/2021-348 z 28. februára 2022 **z r u š u j e a v e c** mu v r a c i a na ďalšie konanie a rozhodnutie.
4. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré je Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré je Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **492,31 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou prijatou ústavným súdom na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 407/2022 z 8. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cpr 13/2016, ako aj porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 CoPr 8/2021 a jeho uznesením č. k. 4 CoPr 8/2021-348 z 28. februára 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil, vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ sa v spore vedenom okresným súdom domáhal na žalovanej Slovenskej republike – Ministerstve obrany Slovenskej republiky zaplata sumy 1 377,14 eur s príslušenstvom ako náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím Personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „personálny úrad“). Nezákonným rozhodnutím bol personálny rozkaz riaditeľa personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky č. 7664 z 15. augusta 2014 (ďalej len „nezákonné rozhodnutie“), ktorým rozhodol o tom, že sťažovateľa ako profesionálneho vojaka prepúšťa zo služobného pomeru. Služobný pomer sťažovateľa sa mal skončiť doručením nezákonného rozhodnutia, t. j. 12. septembra 2014. Sťažovateľ v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím a jeho dôsledkami požiadal o poskytnutie právnych služieb advokátsku kanceláriu, ktorá mu vypracovala právne stanovisko a odporúčania ďalšieho postupu v tejto veci. Sťažovateľ nadväzne splnomocnil advokátsku kanceláriu na jeho zastupovanie v odvolacom konaní proti nezákonnému rozhodnutiu a dohodol si s právnym zástupcom odmenu za poskytovanie právnych služieb. V rámci odvolacieho konania personálny úrad uznal argumentáciu sťažovateľa a vo veci sám rozhodol, keď odvolaniu v celom rozsahu vyhovel a nezákonné rozhodnutie zrušil. Za poskytnutie právnych služieb sťažovateľ uhradil advokátskej kancelárii sumu v žalovanej výške, ktorá podľa jeho názoru predstavuje skutočnú škodu v zmysle § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“), za ktorú zodpovedá orgán verejnej moci, keďže personálny rozkaz bol ako nezákonné rozhodnutie zrušený v rámci autoremedúry na základe sťažovateľom podaného odvolania.

3. Okresný súd rozsudkom z 19. februára 2018 žalobu sťažovateľa zamietol. Dôvodil tým, že personálny úrad pri vydávaní personálneho rozkazu nevykonával verejnú moc, ale konal

v pozícii služobného úradu (zamestnávateľa) a sťažovateľ vystupoval ako profesionálny vojak (zamestnanec štátu), a teda že personálny rozkaz nie je nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci. Toto rozhodnutie bolo na základe odvolania sťažovateľa uznesením krajského súdu z 30. septembra 2019 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Odvolací súd bol toho názoru, že personálny rozkaz je výsledkom výkonu verejnej moci zo strany personálneho úradu.

4. Po opätovnom vykonaní dokazovania okresný súd svojím v poradí druhým rozsudkom zo 4. mája 2021 žalobu sťažovateľa z tých istých dôvodov zamietol a žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal. I proti tomuto rozhodnutiu sa sťažovateľ odvolal. Krajský súd napadnutým uznesením opätovne rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V dôvodoch rozhodnutia skonštatoval, že okresný súd sa neriadil záväzným právnym názorom odvolacieho súdu, v rámci ktorého poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Ko 25/2018 z 4. decembra 2018. Súčasne sa vysporiadal i s rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 78/2018 z 28. marca 2019, z ktorého okresný súd pri opätovnom posudzovaní veci vychádzal a ktorým zdôvodňoval, prečo nerešpektoval záväzný právny názor krajského súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ svojou ústavnou sťažnosťou atakuje postup okresného súdu a krajského súdu, ako aj napadnuté uznesenie krajského súdu, pričom jeho námietky možno rozdeliť do dvoch argumentačných línií. V rámci prvej z nich sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu. Opisujúc chronológiu daného sporu, konštatuje, že vec nie je ani po viac ako 6 rokoch a dvoch mesiacoch od podania žaloby právoplatne skončená. Neefektívny postup okresného súdu dvakrát po sebe vyústil do nezákonných rozsudkov, pričom pri prvom z nich okresný súd vec nesprávne právne posúdil a pri vydávaní v poradí druhého rozsudku nedbal na právny názor inštančne nadriadeného súdu, ktorým bol viazaný [§ 391 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)].

6. Druhá argumentačná línia je namierená proti postupu krajského súdu a ním vydanému napadnutému uzneseniu. Vzhľadom na procesnú situáciu opísanú v bode 2 tohto uznesenia sťažovateľ v súlade s § 390 CSP legitímne očakával, že krajský súd na základe jeho odvolania proti v poradí druhému rozsudku okresného súdu vo veci sám meritórne rozhodne. Krajský súd však takto nepostupoval, uvedené ustanovenie na danú procesnú situáciu neaplikoval a z napadnutého uznesenia nevyplýva ani to, či ho vzal do úvahy. V uvedenom postupe a rozhodnutí sťažovateľ identifikuje porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom svoj názor podopiera odkazom na judikatúru ústavného súdu. Je tiež presvedčený o tom, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia krajského súdu mu bolo odňaté právo na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy), keďže vo veci mal rozhodovať trojčlenný senát krajského súdu, a nie samosudca okresného súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti chronologicky popísala postup súdu prvej inštancie v danom spore, z ktorého vyvodila záver, že okresný súd koná vo veci bez zbytočných prietahov. Neuznala ani ďalšie námietky, pretože prvoinštančný súd riadne zdôvodnil odklon od právneho názoru vyjadreného v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Krajský súd v reakcii na ústavnú sťažnosť uviedol, že okresný súd sa pri opätovnom rozhodovaní vo veci neriadil názorom ním vysloveným v zrušujúcom uznesení, zastávajúc názor, že vzhľadom na vývin súdnej judikatúry vyslovený záväzný právny názor krajského súdu neobstojí. Právne posúdenie otázky pasívnej legitímácie súdom prvej inštancie nebolo správne. Podľa jeho názoru nie je na danú vec aplikovateľné rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 78/2018 z 28. marca 2019, nakoľko vychádza z iných skutkových okolností. V danej situácii nevidel inú procesnú možnosť než opätovne zrušiť rozsudok okresného súdu, ktorý bol vydaný bez vecného prejednanja žaloby a bez vykonania dokazovania, majúc na zreteli práva strán sporu a záruku dvojinštančnosti konania.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Zúčastnená osoba, ktorou je Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, nevyužila svoje právo vyjadriť sa k prijatej ústavnej sťažnosti.

III.4. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že tento súd žiadnym spôsobom nereagoval na jeho ťažiskovú argumentáciu, v ktorej poukazoval na neprimeranú dĺžku súdneho konania v dôsledku jeho neefektívneho postupu, pri ktorom nie je relevantná existencia či neexistencia zbytočných prietahov. Uviedol tiež, že ak okresný súd nesprávne právne vec posúdi a strana sporu podá dôvodné odvolanie, práve tento okresný súd nesie plnú zodpovednosť za to, aké účinky (napr. aj na dĺžku konania) malo jeho vecne nesprávne rozhodnutie vo vzťahu k strane sporu.

11. Pokiaľ ide o vyjadrenie krajského súdu, sťažovateľ poukázal na judikatúru ústavného súdu a dôvodovú správu k použitiu § 390 CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je, ak v rámci jedného konania prebehlo dokazovanie iba na jednom stupni, a to aj len na súde vyššej inštancie, ak toto dokazovanie bolo súladné s garanciami vyplývajúcimi z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ nesúhlasí s tvrdením krajského súdu, že rozsudok bol vydaný bez vecného prejednanja žaloby a bez vykonania dokazovania. Práve naopak, žaloba bola v merite veci riadne prejednaná; okresný súd deklaroval, že nárok žalobcu nie je z hľadiska hmotného práva dôvodný, pričom okresný súd sám vo svojom vyjadrení potvrdil, že vo veci vykonal dokazovanie. Vada rozsudku spočíva v nesprávnom právnom posúdení otázky procesnej legitímácie, čo je nevyhnutne spojené i s nesprávnym posúdením potreby rozsahu a predmetu dokazovania a hodnotenia dôkazov

v odôvodnení rozsudku. Tieto pochybenia v procese dokazovania boli a sú odstrániteľné v odvolacom konaní, a to postupom podľa § 390 CSP v spojení s § 384 ods. 1 CSP.

12. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaného spisu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj rozhodnutím krajského súdu, ktorý opomenul postup podľa § 390 CSP, došlo k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV. 1 K namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu a krajského súdu

14. V súvislosti s takto vymedzeným predmetom ústavnej sťažnosti ústavný súd v prvom rade uvádza, že pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno posudzovať spoločne.

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v civilnom spore, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

17. V nadväznosti na tieto princípy bolo do civilného procesného práva zaradené § 390 CSP s cieľom dosiahnutia zvýšenia rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a skrátenia celkovej dĺžky

súdneho konania (tzv. zásada 1 x a dost'). Dané ustanovenie ukladá odvolaciemu súdu povinnosť, aby sám rozhodol vo veci, ak je naplnená hypotéza tejto normy, podľa ktorej rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Na toto ustanovenie reaguje aj ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti, keď opomenutie, resp. nerešpektovanie príkazu vyplývajúceho z § 390 CSP vyhodnocuje ako procesný exces, v príčinnej súvislosti s ktorým konštatuje porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 570/2017, III. ÚS 379/2017, I. ÚS 227/2018, II. ÚS 531/2018, III. ÚS 5/2018 a I. ÚS 218/2019).

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd už štandardne zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľa.

19. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o náhrade škody podľa zákona o zodpovednosti za škodu tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Z hľadiska riešenia právnych otázok spor nevykazuje znaky zvýšenej náročnosti, a to aj napriek tomu, že súdy posudzujúce vec s'ťažovateľa sa sporia v otázke pasívnej legitímácie. V prerokúvanej veci nie je prítomný ani prvok skutkovej zložitosti veci, v konaní nevyvstala potreba výsluchu svedkov, a netýka sa ani náročných skutkových otázok, ktoré by vyžadovali špecifické odborné znalosti. Ústavný súd preto nevyhodnotil právnu alebo skutkovú zložitost' veci ako okolnosť, ktorá by ovplyvnila celkovú dĺžku trvania súdneho sporu.

20. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľa. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu s'ťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou namietaného konania.

21. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a krajského súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, a nie na jednotlivé fázy konania (pozri napr. rozsudky ESĽP vo veciach Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, ako aj judikatúru ústavného súdu, napr. I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019, IV. ÚS 81/2019). Súčasne zohľadnil svoju konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

22. Zo súdneho spisu vyplýva, že žaloba s'ťažovateľa bola okresnému súdu doručená 14. apríla 2016, napadnuté konanie nie je právoplatne skončené a ku dňu podania ústavnej s'ťažnosti trvalo šesť rokov a dva mesiace. Celková dĺžka napadnutého konania svedčí o neefektívnom postupe okresného súdu a krajského súdu pri prejednávaní kauzy s'ťažovateľa. Neefektívny postup okresného súdu spočíval v tom, že jeho prvé rozhodnutie vo veci bolo zrušené pre nesprávne

posúdenie otázky pasívnej legitímácie, a z rovnakého dôvodu bol zrušený i jeho v poradí druhý rozsudok keďže nerešpektoval záväzný právny názor krajského súdu. V postupe okresného súdu možno identifikovať aj dve obdobia nečinnosti. Prvé obdobie nečinnosti v rozsahu jedného roka a dvoch mesiacov charakterizovalo najmä odročovanie nariadených pojednávaní z dôvodov na strane zákonnej sudkyne (v čase od 28. septembra 2016, keď bol spis postúpený okresnému súdu do 27. novembra 2017, keď sa uskutočnilo prvé pojednávanie). Druhé obdobie nečinnosti trvalo 7 mesiacov – v čase od 7. augusta 2018, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu do 13. marca 2019, keď bol spisový materiál predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní, hoci k tomu mohlo dôjsť podstatne skôr.

23. Uvedený priebeh konania pred okresným súdom vedie ústavný súd k záveru, že postupom okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, čím bolo zasiahnuté do ústavne zaručeného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

24. S'ťažovateľ v súvislosti s postupom okresného súdu namieta aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to z tých istých dôvodov, ako porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V nadväznosti na túto skutočnosť ústavný súd pripomína, že primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania sú obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov vecne nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva (čl. 48 ods. 2 ústavy, pozn.) nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu (najmä predmet konania) by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07). V posudzovanom prípade s'ťažovateľom namietané nedostatky v postupe okresného súdu v napadnutom konaní zjavne nedosahujú takú intenzitu, že by sa dalo uvažovať o odmietnutí spravodlivosti, a preto ústavný súd ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 7 výroku nálezu).

25. Pokiaľ ide o postup krajského súdu, tento potreboval na rozhodnutie o opravnom prostriedku s'ťažovateľa proti prvému rozsudku okresného súdu šesť mesiacov a o odvolaní proti druhému rozhodnutiu súdu prvej inštancie rozhodoval 5 mesiacov, čo rozhodne nemožno považovať za neprimerane dlhý čas. Ako neefektívny a ústavne neakceptovateľný však ústavný súd hodnotí opomenutie, resp. nerešpektovanie príkazu vyplývajúceho z § 390 CSP, aby odvolací súd sám vo veci rozhodol. Krajský súd ignoroval § 390 CSP, keď napriek jeho výslovnému zneniu a bez akéhokoľvek odôvodnenia napadnutým uznesením opätovne zrušil v poradí druhý rozsudok okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie (k tomu napr. III. ÚS 379/2017, I. ÚS 227/2018 či II. ÚS 327/2018).

26. Ak krajský súd ignoroval § 390 CSP a napriek jeho výslovnému zneniu, ktoré nepripúšťa vo veci inú možnosť ako povinnosť krajského súdu, aby sám vo veci rozhodol, napadnutým uznesením rozsudok okresného súdu opätovne zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie, nebol dosiahnutý účel zakotvený v § 390 CSP, ktorým je zrýchlenie konania rozhodnutím v merite veci, ale, naopak, priebeh konania pri rozhodovaní o uplatnenom nároku

na náhradu škody sa opätovne spomalil. Nezákonným zrušením rozhodnutia súdu prvej inštancie v merite veci tak krajský súd ako súd odvolací zásadne ovplyvnil celkovú dĺžku konania, teda i konania vedeného prvoinštančným súdom (I. ÚS 227/2018).

IV.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

27. K tomu je potrebné dodať, že ak bol krajský súd toho názoru, že podmienky na aplikáciu § 390 CSP nie sú splnené, mal sa možnou aplikáciou § 390 CSP zaoberať v odôvodnení napadnutého uznesenia, čo však neurobil. V zmysle § 387 ods. 2 a 3, § 391 ods. 2 a 3 a § 393 CSP, ktoré osobitne upravujú odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v zrušujúcom uznesení musí odvolací súd uviesť okrem svojho právneho názoru, ktorým je prvoinštančný súd viazaný, aj postup, ako má súd prvej inštancie vo veci ďalej postupovať. Preto po prvom zrušení rozhodnutia odvolacím súdom druhé rozhodnutie prvoinštančného súdu by už malo byť natoľko vyhovujúce zákonným požiadavkám naň kladeným, aby mohol odvolací súd rozhodnúť vo veci bez rozsiahlejšieho opakovania alebo doplnenia dokazovania. Pre vzťah k § 390 CSP platí dvojnásobne, že odvolací súd musí sám napraviť prípadné chyby, ktorých sa ešte prvoinštančný súd v skutkových zisteniach a úvahách alebo nesprávnosti právneho vyhodnotenia dopustil.

28. Krajský súd ako dôvod kasácie rozhodnutia uviedol zamietnutie žaloby súdom prvej inštancie bez jej vecného prejednanía a s tým súvisiacu nutnosť zachovania procesných práv strán sporu pri vykonávaní dokazovania, ako aj zásady dvojinštančnosti konania. Tieto dôvody však v okolnostiach danej veci neobstoja. Z ústavnoprávneho hľadiska súdne konanie nie je povinne dvojinštančné s výnimkou vecí trestných, u ktorých táto požiadavka vyplýva z čl. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ani čl. 6 dohovoru samotné právo na odvolanie na súd vyššej inštancie negarantuje a dvojinštančnosť, ako vyplýva aj z judikatúry ESĽP (napr. *Le Compte, Van Leuven a De Meyere* proti Belgicku z 23. 6. 1981, *Adolf* proti Rakúsku z 26. 3. 1982, *Feldbrugge* proti Holandsku z 29. 5. 1986), nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho konania (III. ÚS 152/2017, I. ÚS 50/2020).

29. Argumentáciu krajského súdu by bolo možné pripustiť v situácii, ak by súd prvej inštancie vôbec nerozhodol o časti žaloby (IV. ÚS 536/2018), prípadne v situácii, ak by bol predmetom zrušenia rozsudok pre zmeškanie (IV. ÚS 215/2022). Z obsahu spisu, zápisníc o pojednávaní, ako aj zo samotného rozsudku okresného súdu však vyplýva, že žaloba sťažovateľa bola ako celok zamietnutá, súd prvej inštancie po zrušení prvého zamietajúceho rozsudku vykonal dokazovanie (nielen v rozsahu ustálenia pasívnej vecnej legitímácie), pričom strany sporu nemali žiadne návrhy na doplnenie dokazovania. Vada rozsudku okresného súdu mala spočívať (opätovne) v nesprávnom právnom posúdení otázky procesnej legitímácie, čo je následne nevyhnutne spojené i s posúdením potreby rozsahu a predmetu dokazovania a hodnotenia dôkazov v odôvodnení rozsudku. V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti odbornú právnickú publikáciu *Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1307*) – „*Pokiaľ sa súd prvej inštancie aj v poradí druhým rozhodnutím, resp. konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, dopustí takých procesných pochybení, ktoré by inak boli dôvodom na zrušenie v poradí druhého rozhodnutia (§ 389), musí ich odvolací súd sám odstrániť alebo napraviť v odvolacom konaní. To znamená, že bude jeho povinnosťou preskúmať splnenie procesných podmienok, napraviť prípadné nedostatky v*

procesnom postupe, ktorým súd porušil právo strany na spravodlivý proces, či doplniť alebo zopakovať dokazovanie (porovnaj komentár k § 384). Na doplnenie alebo zopakovanie dokazovania musí odvolací súd nariadiť odvolacie pojednávanie (§ 385).“

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna úprava (IV. ÚS 77/02). Ústavný súd sa po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku postavil k otázke uplatňovania zákazu opätovného zrušenia prvoinštančných rozhodnutí odvolacím súdom nekompromisne, a to nielen vo vzťahu k prietahom spôsobených odvolacím súdom (napr. III. ÚS 379/2017, I. ÚS 227/2018, II. ÚS 327/2018, I. ÚS 282/2019, I. ÚS 548/2020, IV. ÚS 524/2021), ale najmä vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivý proces (napr. III. ÚS 727/2017, III. ÚS 5/2018, I. ÚS 52/2020, II. ÚS 455/2021).

30. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že postup krajského súdu, ktorý nerešpektoval § 390 CSP, predstavuje ústavne neakceptovateľný zásah do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, pretože koliduje s jeho obsahom v záruke postupu podľa platnej a účinnej procesnej normy. Preto ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu (bod 2 výroku nálezu).

31. V opätovnom zrušení a vrátení veci okresnému súdu v rozpore s procesným právom ústavný súd vzhliadol aj porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výroku nálezu), keďže zvolený neefektívny postup nesmeroval k nastoleniu účinnej a rýchlej právnej istoty sťažovateľa, ale práve naopak, jej dosiahnutie spomalil.

32. Na tomto základe ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 3 výroku nálezu). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze, pričom jeho úlohou bude postupovať v ďalšom priebehu odvolacieho konania tak, že vo veci sám rozhodne (§ 390 CSP) a svoje rozhodnutie náležite odôvodní.

33. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentoval i v prospech porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy, teda v prospech názoru, že na základe nezákonného rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý vo veci nerozhodol sám, ale vec vrátil na nové konanie a rozhodnutie okresnému súdu, došlo aj k porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu. Dôvodom bola skutočnosť, že namiesto trojčlenného senátu odvolacieho súdu, ktorý mal vo veci vydať meritórne rozhodnutie, bude vo veci rozhodovať samosudca okresného súdu.

34. Ako aj zo samotnej argumentácie sťažovateľa vyplýva, sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva v príčinnej súvislosti s tým, kto bude jeho vec rozhodovať v budúcnosti. K tomuto zásahu do základného práva sťažovateľa však zatiaľ nedošlo. Z tohto hľadiska preto

považuje ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti za predčasnú. Navyše, ústavný súd dospel k záveru o porušení práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku ktorého zároveň rozhodol aj o zrušení napadnutého uznesenia krajského súdu a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 3 výroku nálezu), a preto v rozsahu namietaného porušenia základného práva na zákonného sudcu ústavnej sťažnosti nevyhovet (bod 7 výroku nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

35. V súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

36. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti požiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 1 000 eur od okresného súdu a vo výške 500 eur od krajského súdu z dôvodov, od ktorých odvodzoval opodstatnenosť svojej ústavnej sťažnosti, pričom poukazoval na stres a utrpenú ujmu vyplývajúcu z neprimeranej dĺžky súdneho konania.

37. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri určení finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

38. Zohľadňujúc všetky okolnosti posudzovanej veci, neefektívny postup okresného súdu a nepriliehavo zvolený postup krajského súdu v odvolacom konaní v kontexte celkovej dĺžky konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 1 000 eur od okresného súdu a sumy 500 eur od krajského súdu, tak ako to sťažovateľ požadoval (bod 4 a 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

39. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) za dva úkony právnej služby v celkovej sume 492,31 eur (bod 6 výroku nálezu).

40. Pri vyčíslení uplatneného nároku na náhradu trov konania sťažovateľ vychádzal z názoru, že predmet konania je možné oceniť peniazmi, keď základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby určil z tarifnej hodnoty, ktorou bola výška požadovaného finančného zadost'učinenia. Ústavný súd je však toho názoru, že predmetom konania pred ústavným súdom je namietané základné právo či sloboda, čo je predmet konania, ktorý nie je možné oceniť v peniazoch. Preto pri výpočte trov konania vychádzal z toho, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu [§ 11 ods. 3 vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)], a nadväzne aplikoval aj § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky. Základná sadzba tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur. K tomu bola pripočítaná daň z pridanej hodnoty, ktorej platcom je právny zástupca sťažovateľa. Za repliku k vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu ústavný súd sťažovateľovi nepriznal odmenu, pretože toto podanie neobsahovalo také skutočnosti, ktoré by nevyplývali zo samotnej ústavnej sťažnosti.

41. Vychádzajúc z faktu, že postup krajského súdu bol vyhodnotený ako rozporný s § 390 CSP, a na tomto základe bolo zrušené jeho rozhodnutie, v dôsledku čoho sa vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie, ústavný súd považoval za náležité zaviazat' na náhradu trov konania výlučne krajský súd.

42. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od jeho právoplatnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 3. novembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu